

A nemzetbiztonsági kockázat értelmezési lehetőségei

Drusza Tamás - NKE RTK NBI Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék

A nemzetbiztonsági kockázat valamely ország biztonságához kapcsolódó összetett, a társadalmi közbeszédben és a tudományos életben is gyakran használt, illetve jogi szempontból is nagy jelentőséggel bíró fogalom. Az ilyen jellegű kockázat megállapítása fontos következményekkel járhat annak alanyára, illetve a kockázat elhárítására hivatott szervek, illetve adott esetben a társadalom egésze számára egyaránt. Ennek ellenére pontos tartalma nehezen megfogható, körülírható, a tudományos irodalom is viszonylag korlátozott e tekintetben.

A fogalom értelmezésének alapvető problémája három részre bontható. Egyrészt mit értünk nemzetbiztonság alatt, másrészt mit értünk kockázat alatt, harmadrészt e fogalmak milyen értelmezéssel párosíthatók össze.

Már önmagában a nemzetbiztonság értelmezése sem egyértelmű, ahogy alkotóelemei, a nemzet és biztonság kifejezések is számtalan értelmezéssel bírnak. A magyar terminológiában nemzetbiztonság kifejezés alatt egyaránt érhetjük az ország biztonsági állapotát, és egy állami funkciót (titkosszolgálatok), amelynek célja a társadalom védelme, érdekeinek érvényesítése. A nemzetbiztonsági kockázat fogalmával mindkét értelmezés kapcsolatba hozható.

A kockázat, mint egy matematikai fogalom kiterjesztése alapvetően egy negatív hatású esemény bekövetkezésének valószínűségét jelenti, gyakran kiegészítve a hatás erősségének mértékével. Hétköznapi értelemben kockázat ezen tényezők egy magasabb abszolút szintjét is jelentheti, de használhatjuk a fogalmat a bizonytalanság kifejezésére is.

A fentiek után nem meglepő, hogy a két fogalom összekapcsolása sem magától értetődő. Az előadás arra keresi a választ, hogy a nemzetbiztonság melyik értelmezését hogyan alkalmazhatjuk a kérdés vizsgálata során, illetve melyik értelmezés, milyen jelentéstartalommal bírhat. Törekszik annak bemutatására, hogy ki vagy mi lehet a nemzetbiztonsági kockázat alanya, vagyis hordozója, illetve tárgya, vagyis célpontja. Végül megvizsgálja, hogy a nemzetbiztonsági kockázat kifejezhető-e, illetve vizsgálható-e matematikai valószínűség nélkül, kiküszöbölve ezzel a számszerűsíthetőség és a mérhetőség nehézsége által okozott problémákat.